

Adela Łabuzińska – wizytator Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawozdanie z wizyty studyjnej do Walii (29.09-06.10.2013r.)

Sposoby wykorzystywania wyników ewaluacji wewnętrznej w szkołach w Walii, rekomendacje dla polskiego systemu ewaluacji oświaty.

I System wspomagania ewaluacji wewnętrznej w Walii

Obowiązkiem szkół w Walii jest stale prowadzić autoewaluację i opracowywać plany doskonalenia pracy szkoły. Ewaluację wewnętrzną prowadzi się w cyklach trzyletnich, zewnętrzną co 6 lat, i ich zasadniczym celem jest wprowadzanie korzystnych zmian w systemie uczenia i uczenia się. Bezpośrednimi wskaźnikami pozytywnych modyfikacji są przede wszystkim wyniki i postępy uczniów.

Wpływ na dobór tematyki i zakres ewaluacji wewnętrznej mają powszechne ramy inspekcji zewnętrznej (ewaluacji zewnętrznej), które poszukują odpowiedzi na trzy pytania kluczowe:

Jak dobre są wyniki szkoły i postępy uczniów?

Jak dobra jest jakość procesu nauczania-uczenia się oraz koncepcja pracy szkoły?

Jak dobre/skuteczne jest zarządzanie i przywództwo w szkole?

W szkołach walijskich wyniki ewaluacji wewnętrznej mają spełniać następujące zadania:

- mieć wpływ na poszczególnych uczniów, czyli m.in. ustalać grupy uczniów o określonych potrzebach edukacyjnych, dobierać programy i sposoby pracy indywidualnej, określać godziny dodatkowe, sesje powtórkowe, pracę w wolne dni);
- sprzyjać doskonaleniu szkół, np. „rozliczać” nauczycieli z tego, jak uczą;
- podnosić poziom zarządzania i jakości uczenia;
- motywować i rozbudzać aspiracje uczniów;
- przygotowywać do egzaminów zewnętrznych;
- określać dobór sposobów uczenia w zależności od prognozy osiągnięcia określonego poziomu;
- wypracowywać priorytety pracy szkoły, w tym sprzyjać planowaniu pracy nauczycieli i wypracowywaniu standardów ich pracy;
- informować rodziców i organy zarządzające jakie szkoła osiąga wyniki i jak doskonalili swoje działania;

Ewaluacja wewnętrzna prowadzona jest w oparciu o dane własne szkół oraz informacje zbierane przez profesjonalną organizację RLP, która swoimi badaniami odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności w zakresie kształcenia i doskonalenia kompetencji. Regionalne obserwatorium nauki i umiejętności łączy dane z różnych źródeł i publikuje je na stronie internetowej, stąd szkoły mogą korzystać z tego zbioru danych.

Istotnym elementem motywującym szkoły do autoewaluacji jest możliwość uzyskania pomocy i wsparcia przez samorzady oraz wyspecjalizowaną instytucję WLGA, która zajmuje się interwencją dla szkół i samorządów, które uzyskały dostateczną i niedostateczną oceną ich pracy (w wyniku inspekcji zewnętrznej) oraz tych szkół/samorządów, które chcą podwyższyć swoje osiągnięcia (wyniki ewaluacji wewnętrznej).

II Dane wykorzystywane w ewaluacji wewnętrznej

Na użytek ewaluacji wewnętrznej wykorzystuje się:

- oceny nauczycieli na koniec fazy bazowej (3-7 lat);
- oceny nauczycieli etapu 2 (7-11) i 3 (12-16) – które służą ustaleniu skali zgodności pomiędzy ocenianiem nauczycielskim oraz ocenianiem zewnętrznym, pomocą w takiej ocenie jest program INCRETS, w którym zapisuje się bieżące osiągnięcia uczniów, podsumowuje się wyniki testów oraz prognozuje się przyszły poziom, który powinien osiągnąć uczeń;
- wyniki egzaminów zewnętrznych (obowiązkowy egzamin 16latków);
- dane programu Fischer Family Trust – używa danych z końca fazy bazowej do prognozowania osiągnięć o oczekiwanych „przeciętnych” postępach, w nim też znajdują się dane kontekstowe, np. region, płeć, sytuacja społeczna.

Analizy porównawcze prowadzi się w „rodzinach około 10ciu szkół”, o podobnym kontekście społecznym (np. jednym ze wskaźników jest liczba uczniów otrzymująca darmowe obiady, innym liczba uczniów osiągająca określony poziom wymagań). „Rodziny szkół” są dobierane przez organy centralne.

Cele ewaluacji wewnętrznej koncentrują się na zagadnieniach związanych bezpośrednio z uczniem i jego postępami w trzech obszarach umiejętności: czytaniu, pisaniu i liczeniu. Służy temu:

- monitorowanie postępów uczniów poprzez ocenianie bieżące/kształtujące i podsumowujące (trzy razy w roku), np. stosuje się wskaźniki efektywności dot. trzech podstawowych przedmiotów – języka angielskiego, matematyki oraz nauk przyrodniczych;
- monitorowanie frekwencji uczniów;
- określanie poziomu ubóstwa uczniów danej szkoły.

Metodologia pomiaru osiągnięć uczniów jest na tyle przejrzysta i precyzyjna, aby określać postępy uczniów/szkoły za pomocą przeliczonych zestawień procentowych, związanych z liczbą uczniów, którzy osiągnęli dany poziom wymagań oraz określoną ocenę (od A do G).

III. Programy naprawcze wynikają z ustaleń ewaluacji wewnętrznej

Szkoły w Walii podejmują autonomiczne decyzje organizacyjne i programowe, które ukierunkowane są na uczenie się dzieci i młodzieży w różnych warunkach społecznych, ekonomicznych, kulturowych. Dobór działań jest ściśle związany z kontekstem szkoły oraz potrzebami danej populacji uczniów. W jednej ze szkół w ramach ewaluacji wewnętrznej monitoruje się efektywność programu Signature (program związany jest z pracą z rodzinami o niższym statusie społecznych, niskich aspiracjach

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

edukacyjnych i bardzo niskich dochodach). W innej ustalono zmiany programów nauczania, w inny sposób pogrupowano bloki przedmiotów, wprowadzono mniejszą liczbę nauczycieli, ustalono inną siatkę godzin,

uczniów pogrupowano w małe zespoły tzw. „Domy” zróżnicowane wiekowo, wprowadzono inne zajęcia dodatkowe – np. Klub Odrabiania Zadań Domowych. Powyższe zmiany i innowacje są monitorowane zawsze w kontekście osiągnięć uczniów i ich postępów. Zatem zasadność ich kontynuowania, bądź wycofania się z określonych modyfikacji jest uzasadniana wynikami uczniów. Szkoły z danej „rodziny” współpracują, dzielą się swoimi dobrymi praktykami, wspólnie ustalają możliwości wpływania na postępy uczniów.

IV Rekomendacje dla polskiego systemu ewaluacji wewnętrznej, czyli co należałoby poprawić, aby ewaluacja wewnętrzna stała się rzeczywista.

Na polskie szkoły nałożono obowiązek ewaluacji bez pomocy metodologicznej, co skutkuje dość nieudolnymi próbami badań, głównie ankietowych, które uzasadniają status quo i na podstawie których formułuje się mało znaczące, ogólnikowe wnioski. Na obecnym etapie szkoły nie widzą zasadności i celowości prowadzenie autoewaluacji. Szkoły nie są zorientowane na wyniki uczniów i zmiany systemowe dot. organizacji uczenia i uczenia się.

Co można by zrobić dla ewaluacji wewnętrznej:

1. zorientować ją na wyniki/osiągnięcia uczniów:
 - zmienić system egzaminów zewnętrznych na pro uczniowski, obecny zorientowany jest na rywalizację i segregację szkół, a budowanie rankingów szkół o nieporównywalnym kontekście i na koniec etapu edukacyjnego nie daje rzeczywistej możliwości wpływania na postępy uczniów;
 - zmodernizować metodologię pomiaru dydaktycznego, obecna nastawiona jedynie na porównywalność wzmacnia postawy rywalizacyjne i jest bardzo uproszczona (od szkół wymaga się bardziej zaawansowanych analiz niż od OKE i CKE);
 - wypracować dla szkół metody/programy analiz z uwzględnieniem danych kontekstowych, dla grup szkół i grup uczniów, np. z uwzględnieniem wskaźników dot. sytuacji społecznej oraz liczby uczniów o różnych potrzebach edukacyjnych, w tym uczniów, dla których dostosowuje się wymagania edukacyjne do ich możliwości;
 - podnieść rangę nauczycielskich ocen wewnętrznych jako równorzędnych do oceniania zewnętrznego;
2. wspomóc ją metodologicznie przez profesjonalne instytucje, np. uczelnie wyższe i wypracować ogólnodostępne projekty/programy/narzędzia badawcze, z których mogłyby korzystać/modyfikować szkoły oraz nauczyciele (szkoła jest organizacją powołaną do uczenia, nie do prowadzenia badań).
3. zakotwiczyć ją w działaniach samorządów lokalnych jako naturalne wspomaganie jakości pracy szkół.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

